

С. ГЕОРГЕ

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

1952

Photo Müller-Hilsdorf, München

СТЕФАН ГЕОРГЕ

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

ПЕРЕКЛАДИ М. ОРЕСТА

Авгсбург, 1952

S. GEORGE
Selected Poems
in Ukrainian Translations
by
M. OREST

З „Книги пісень пастуших
і прославних”

Роковини

Глек з глини сірої візьми, о сестро,
За мною йди! Не забувала ти,
Що ми в повторності побожній чиним.
Сім літ тому, в розмові принагідній,
По воду вийшовши, дізнались ми:
Нам наречений в день один умер.
Ходім до джерела! Де дві тополі
І сосна височіють на лугах,
Глек з глини сірої сповнім водою.

День жеребу

В теплаві вечори любили ми,
Єдині серцем, на тропі тісній
Про дім наш розмовляти і про рід,
Пораду і потіху даючи.
Це вперше принесла мені ти біль
Глибокий, сестро, — бо здалось мені,
Що ти на пліт із виноградних лоз
Поглянула, весела, і мене
Не слухала! Невже грозить біда
З тих лоз, яка нам викраде тебе?

День пастуха

З кошар зимових вибігли отари.
Їх сторож юний знов по довгим часі
Подався в діл, осяяний рікою.
Привіт полів, пробуджених і свіжих,
І шир співучий кликали його.
Всміхаючись до себе, в прочутті
Нового, він верстав весняну путь,
На кий обпершись, перескочив брід
І став на другім березі: пісок
Злотистий радував його, від ріння
Одмитий хвилию, а ніжні мушлі
І барвна множність образів, відбитих
У течії, йому вістили щастя.
Не чув він блекоту своїх ягнят
І в ліс пішов, в міжгір'я прохолодне.
Там води круто падали між скель,
Волога капала з мохів і наго
Гільчилося коріння чорне буків.
В мовчанні тайному вершин густих
Він мав спочин, коли було полудне
І срібна мчалася луска в потоках.
По сні він вибрався на щовб гори
І ще в тривання дня прибув на свято;
З молитвою святим прибрався листям, ---
І в млу пливку і теплу хмар стемнілих
Його пробилась пісня голосна.

Діялог в очеретах

Чому по спочинку опівдні, як співи найкращі творю я,
Як горнеться до шелестливої трости березка рожева
І кола преніжного блиску в кущах переплетених сяють,
Ти знов виринаєш із хвилі і радість мою наслухаєш?

— Це також година поплавати легко між лілій воскових,
На листі широкому їх, як в човнах, мені любо гойдатись
І тіло купати в сліпучому світлі землі, що горішня. —
Отож надпливи, я принади тобі покажу надбережні.

— Нам разом не бути; що скажуть квітки, коли руки
[осяйні
Мої оплетуть твої плечі засмаглі, порослі волоссям? —
Тоді пошукай собі іншого місця для ігор, бо в нашій
Обладі була ця містина, як глибоко пам'ять нам світить.

— І ми тут були від прадавности, ми, що безсмертні
[і гарні. —
Цей ніж, подивися, яким соковите гілля очищаю
І дуди бринючі вирізую, раннячи, груди проколе
Мені по держак, і з світилом зникну і я вечеровим.

— О, так не чини, бо немило мені, коли кров'ю закропиш
Понурою дзеркало ти мого дорогого потоку.

Володар острова

Рибалки переказують: на півдні,
На острові, що цинамон, маслина
І самоцвіти в пісках, мерехтливі,
Йому багатство творять голосне,
Птах був. З землі дістати міг він дзюбом
І розколоти деревам верхи;
Для лету тяжкоплинного, низького
Свої випростуючи крила сильні,
Забарвлені, мов соком мушлі з Тіру,
Він подобав на хмару темношату.
За дня в гаях таївся птах глибоких,
А ввечері над береги виходив.
В диханні свіжим вітру, ароматом
Напоєнім водоростів і соли,
Підносив голос він солодкий свій;
Дельфіни, друзі співу, підпливали
Тоді до берега, і грало море,
Злотистих повне пер, злотистих іскор.
Так жив могутній птах з-перед віків,
І тільки морякам з розбитих суден
Часами бачити його щастило.
Але коли людей вітрила білі
В погожий день уперше спрямувались
До острова, на горб піднявся птах
Всю дорогу оглянути містину,
І крила розгорнув великі він,
І стогоном глухим простився з нею.

Відхід первістків

Наш жереб: ми для себе маєм дім новий
В чужих полях шукати — ми, що дітьми є.
Ще оздобляє волос наш по святі плюц.
Нас цілували на порозі матері
З зідханнєм тихим, і до самих меж батьки,
Уста замкнувши, вслід за нами йшли — а там
Ялійнові таблиці тóнкої різьби
Нам віпали на грудь — ми кидаємо їх
В могилу, коли нам сконає любий брат.
Розстались легко ми, ніхто не плакав з нас:
На благо нашим буде те, що чиним ми.
Один лиш раз послали погляд ми назад
І в синь далекостей, потішені, пішли.
Охочі ми: відома нам прекрасна ціль,
Веселі ми: богове путь рівняють нам.

Борець

Його рука — захоплення і подив —
Покоїться на клубі; сонце грає
На тілі дужім і в лавровім листі
На скроні; котиться в густих рядах
Повільний рокіт радости, коли
Іде здовж улиць він, зелом укритих.
Жінки, підносячи дітей, їх учать
Кричати весело його ім'я
І пальм гілля до нього простягати.
Як лев, ступає він на всю стопу,
В раз перший по незнаности роках
Окраса краю — і не бачить він
Числа ликуючих, не бачить навіть
Батьків, що в натовпі первують гордо.

Гарфяр

Коли — на кучерях сніжиста бинда,
Убрання пишне на вузьких раменах —
Він вийшов і торкнувся струн, спочатку
Весь в трепеті неспівливої юні:
Серця зогрілись і суворим старцям.
Як боязкий рум'янець на щоках
Він запалив і як йому, що чоло
Схилив перед незвичною хвалою,
Упали з грудей багатьох оздоби
І цінні пряжки: це повсюди знають,
Де дереву святому спіє плід.
Палка тече серед дівчат розмова,
І в муці мрій юнацтво зрить героя
Своїх безсонних, зоряних ночей.

Ерінна

Говорять: при моєму співі листя
І зорі горні в захваті трепечуть,
Баряться, слухаючи, бистрі води
І злагода стає між людом навіть.
Цьому німа Ерінна і чужа.
Вона край моря тче самотню мисль:
Таким був Евр на перегонах коней,
Таким прийшов по учті пишній Евр —
Як пісню він мою нову прийняв би?
Яким є він при погляді любови?

Кінець переможця

По тім, як здолав він драконів отруйливих багон
І велетів, пострах доріг, і волосся буйного
Дів, здобичі воєн, уник, пошанований плем'ям:
Він бився, зневаживши друзів блідих осторогу,
У горах піднебних з окриленим змієм, що з нього
Глумився, грізний... і в бою заломилась могутя,
Чудище втекло і крила щонайтяжчим ударом
Вчинило йому незагойно ятріючу рану.
Очей його поблиск погас, не споваблював подвиг,
Вернув він і жив у тіснім обграниччі отчизни
Самотній, згоряючи в муках, і таєний пильно
Від жон, що народження плоду прекрасного ждали,
Від юних героїв, богами власкавлених щедро.

З циклу: *Оди декотрим юним мужам
і жонам цього часу*

До Фаона

Жита кивали, і проміння гостре
За горбом розтало кротко;
В твоїй містині, край вузьких потоків
І струнких дерев ішли ми
І в бесіді живій безсмертні співи
Наших майстрів повторяли.
Вколисані їх звуками і п'яні,
Ми спинились в надвечір'ї,
Чужі ще вчора, взявшися за руки.
Хмари в висоті пір'ясті
Пливли, і колихалося колосся,
Що снопами мало стати,
Але раділо ще багатством зерен.
І хоч острах жалив скрито,
Що ці хвилини, насолода наша,
Не повернуться ніколи:
На путь твою, на путь мою, Фаоне,
Тіні їх лягли лагідні.

До Дамона

Хай, мій Дамоне, зима та священна не згасне
В згадках твоїх — і наш дім
Там, на північнім горбі! Самотинного щастя
Місце вельможно здобив
Мармур подоб — і божественна нагість будила
Шапу і подив душі.
Щирі розмови вели ми, про битви читав ти
І про томління утіх
Голосом ніжним і звучним — і, глушачи вітер,
Приязно гув нам огонь.
Лямія нам слугувала і пити просила,
Лямія, нам дорога.
В речі небесні заглиблених завжди, небесний
Поблиск овіював нас
І, що ворожих завад ми відкинулись, — також
Спокій, що серце яснить.
Але з теплінням повітря у березні — пощо? —
Знову спустилися ми
Вниз до преславних палат і в кишучі майдани,
Смертним істотам рідня.

До Антіноя

Твоя потіха, що забути місто там
Дається, де тепло небес і свіж трави,
Коли її вділяв ти, слабою була,
А нині показала злудність: бачу я
Без зрозуміння многоту лісів, полів
І води — так питально лепет їх бринить.
Я для нових плачів подався до озер,
Де благовоння пестяться (так мовив ти)
І манять затінки; проте волю я
Над прохолоду дров розпеченість колон:
При них я знаю усмішки привабніші,
Ніж голос птахів, мову ароматнішу,
Ніж подих славний сосон, Антіною мій!

До Котітто

Ти — цвіт солодкий запахом, гіркий на посмак.
Свій голос в пісні розпускаючи, ти шириш
Глибокий затишок і теплу радість; часом
Спахне і затамує подих сзій безбарвна
Збірнота — їй турбою повною ти служиш.
А в мові: навіть до хвалителів незрадних
Ти зимна і тверда, вістуючи й мені:
Могутности в словах м'яких і жестах я не знаю,
Понуро є в душі моїй, тікай мене!
Проте раз-по-раз мушу я в ранковім вітрі
Біля дверей тебе послухати — здається
Мені, що мають корогви поважних шість
І з гавані пливуть вітрильники злотисті.

До Люцілли

Руку тобі даючи на прощання, Люцілло,
Перша між жон, що домують сумарно в Фліюнті,
Де прикула мене доля на місяці марні,
Бачу я, в жарт обгортаючи скруху сердечну,
Нашу альтану, синясте колосся на стінах,
Фрукти блискучі і трунок перлистий; повз сад твій
Кроком проходили звучним погоничі скоту,
Жилаві хлопці; з серпом простувала по праці
Жниця, обпалена сонцем, і чули здаля ми
Гострі слова моряків, що човни ладували.
Подруго ока веселого, з любим звертанням,
Тут, серед діла корисно-сучного, мені ти
Тугу м'якшила за містом, де радість я маю,
Де благозвуччя і мудрість аттицької мови.

До Аполлоні

В щастя повір! навіть як днесь не сміється воно.
Біль облідив чоло твоє, але знати, що ти,
Сильна й гнучка, зможеш його; хай же гасне вогонь,
Буря твій дім хай не трясе, не владарствує гра,
Де нам стопа, рам'я й щока надто близько були.
Пагія богинь, Троса жона, що як брат я йому,
З горя його ти підвела — він по Піррі тужив!
Я віддалюсь: вроду і блиск ново ти піднесеш —
Геми очей, вишні-уста, спіле жито коси.

З „Книги сказань і пісень”

* * *

Юний дивився князь
З балькону в злотну весну,
І жайвора трель лилась
В душу йому ясну.

„Скрипалю, підходь на мій знак
І грай найкращу гудьбу!”
Слухав побожно юнак —
І вичув страх і тужбу.

„Про що співав його спів?
Я дав йому перстень свій.
Путом мені обплів
Все серце облудник злий!

Квіти — бліді, без утіх
Минаєш, весно моя!
В тихих покоях моїх
Мрію і плачу я.”

Чин

Квіток на лузі скромні і німі полки;
Там юний паж ходив без дум і залюбки,

Світанної пори, біля отця палати.
В свічадо джерела він ринь почав метати:

Чи не себе він там в крові побачив слав ?
Опівдні, як його зелений знак не ждав,

Надії любий знак на башті край долини,
Що свідчив би йому про милість Мелюзіни,

Здригнувся він... і в блиску соняшних годин,
Упертий і скорботний, довго плакав він.

Над вечір, в серце пуці, острахом роздерте,
Нестримно він пішов, запрагши ран і смерти.

Істот зичливих він не наслухає слів —
І крок його дитинний буїстю бринів.

Коли ж, подолана його мечем могутнім,
Потвора полягла, вся в полум'ї отрутнім,

Подався він — спокійний і в очах краса —
При сляві факельнім у путь під небеса.

Скитальна рать

За ними вслід обмову творять
І злоба зрить на них з очей.
Їх по народженні, говорять,
Орел украв з облади фей.

Їх дві — в походах. Обаянна
Мета їх душу повела:
Край злотних рал, де неназванна
Колиска щастя їх була.

При морі дикому на трави
Спливає в битвах їм руда,
Вони вручають радо право
Жоні, що горда і бліда.

Вони — рятунок в бідах чорних,
Коли стрілою з висоти
Карає ангел злопотворних;
На благо іншим — їх труди.

Хвала, рокочучи потоком,
Осанна, пальми, слави путь
Є марні їх серцям високим
І втіх незрадних не дадуть.

І в замок Світел Присносущих
Їх вечір пізній приведе,
Там, упоючи прагнущих,
Їм ласка горня припаде.

І стане сном земне скитання,
І їх прославлять голоси
Блаженства дар без проминання
В покоях вічної краси.

З „Книги висячих садів”

* * *

Я входжу, як новак, в твою альтану.
Бажань я, подиву, ні мук спонуки
Не чув, тебе не зрівши, неказанну.
До почту ти мене прийми свого,
Поглянь на схрещені, на юні руки —
І милосердно бережи того,
Хто на тропу ступив таку незнану.

* * *

Устам чи треба, по зимі міцним,
Щоб пити наморозь нову докраю,
Розкритися — і з за́клином яким?
Дитя, не уривай мене, благаю.

Край моря ти. Вітрило мчитьс'я мідне,
На рифи рине з рокотом прибій.
Одумайся і слово мов лагідне —
Збагнув чужинця дальній погляд твій.

* * *

Місце, де втіхи тортурні,
Де вам причали найшлись —
Київ береги безбурні,
Рішенням строгим корись!

Сили дай веслам широким:
Без небезпек, легкий,
В даль з зникаючим роком
Човен поплине твій.

Фірнів грозиться безмір'я —
Тайн їх не бійся ти
І на поважні сузір'я
Погляд шукальний зведи!

* * *

Кукіль минайте, маки полум'яні
І шелестливі, сяючі хліба,
Без роздуму проходите по поляні
І петлях, що для вас плете тропа.

Не споглядайте на березі знаки,
Рука хай зникне, що різьбила їх,
Ждiть від нових імен чудес і дяки,
До дров скеруйте кроки молодих.

Забудьте біль і кров стару, що нею
Багрилася тернів запала сiть,
І лист сухих часів, легкі душею,
Стопавши, за собою полишіть!

* * *

Хвала гаям! І квітам на лугах!
Вони нас вчили щастя в проминанні
Торкатись — і, як полиск на плодах,
Ще сяють на руці сліди рахманні.

Та віє вімпель, кличе простір вод,
З годин розходив буде плач утрати...
В надії на непевний поворот,
Одкрита тузі, в далеч одійшла ти.

А я вслухаюся в нічні світи:
Чи не вістить останній зов пернастих
Сон, що по нім проснулась красно ти,
Любови тихий сон в лугах квітчастих.

* * *

Вечір, лагідний владар,
Клонить манливе щастя:
„Візьми, бережи мій дар,
Власкався його причастя.”

Але, мов в оковах, трудна
Підносить душа нарікання —
Щастя вся близина
Є споглядь, не посідання.

І вечір, лагідний владар,
Йй мовив слово спасенне:
„Година моя стражденна
Тепер і для тебе тягар.”

* * *

**Вчите ви: нестатків лиш дім вичуває скорботи,
Тож гляньте в пишноті колон на гіркіші скорботи.**

**„Лише хто жаданням горить, спізнає свою долю” —
Показую в здійсненні вам найжорстокішу долю**

**Того, хто годинами тужить при світлім клейноді
І пальцем торкається спрагненим іскри в клейноді,**

**Того, хто себе одягає у владарний пурпур
І тяжко обличчя поблідле схиляє на пурпур.**

А. Г.

Споглядач кроткий, ти зориш безрадно
В печалі про довічно в'ялі мрії.
Дай руку! Ми тобі поля покажем,
Де визволу посіється зерно.

Охоче будем їх — укриті чуда —
Слізьми і кров'ю нашою поїти,
І з радим усміхом ти нас обнімеш:
Очам на подив розцвітуть вони.

Учень

Блаженство ваших душ мені незвичне,
Моя любов — тому, хто є мій Пан.
Солодке знане вам, мені — величне.
Живу йому: бо мій величен Пан.

Від діл я цеху вашого свобідний,
Мій жереб — діло, що буде Пан;
Там значитиму я, де чин — лагідний.
Служу йому: лагідним є мій Пан.

Я знаю: в темний край ведуть дороги,
Хто гине, біля нього він, мій Пан;
Незнані з мудрим острах і тривоги,
І вірю я — бо мудрим є мій Пан.

Не платить він, і щастя не в заплаті,
Все щастя поглядом дарує Пан.
Найбільший він — що́ перед ним багаті?
Іду, де йде мій щонайбільший Пан.

КИЛИМ

Тут люди, звірі, зела неоцвітні
Сплелись — союзу дивного обранці,
А білі зорі і серпи блакитні
Перетинають їх в застиглим танці.

Зникають бідні лінії в багатих,
І в'язь частин то згідна, то розбіжна...
Всім неприступна загадка заклитих
Раз ввечері розімкнеться, недвижна.

Стенуться мертві дерева і з ними
Істоти, сковані штрихом і колом,
І з ткані чітко виступлять живими —
Так прийде розв'язка: своїм призволом.

Вона — не плід бажань, не для буденних
Годив, клейнода гільдії не творить
І, непідхильна владі слів учених,
Рідким і зрідка в образі говорить.

Гроза

Погасли вогники блудні на всім околі,
Раптовий грім побив жита високі в полі,
Нічна гроза розколює гілля в діброві,
Рве вепрів лігвища і гнізда шулякові.

Із замку хмар король суворий вилітає;
Він на коні золотоуздім доганяє
Жону невірну, що тікає під негоду
І друзям своєвільним буде в нагороду.

Загрожує не раз рука їй неласкава,
Та з тихим сміхом ухиляється лукава,
Але впіймав король дружину бунтівничу
І впоперек сідла кладе свою здобичу.

Ридає глухо бранка і в бурханні гніву
Зубами блискає і кіс стрясає гриву,
Дощ косий по її нагому тілу рине,
Її холодна грудь неволю твердо стріне.

Пісня денна

Так почавсь ти, мій дню!
В обіцяння чогось
З дитинних долин
Ликування знялось.

Розточився ти в сяйві,
Вельможний, в вінку,
Ясен волос скупав
У цвітінь, у царську.

Захопленим хором
Чи в тремтінні, бігом —
За лугами бурун,
Смарагд за сріблом —

Так услід ті спішили,
Що твій усміх обрав...
Як ти скоро, мій дню,
Як велично промчав!

З книги: *Сьомий перстень*

* * *

Там не було могил, ні тління,
Ні пропастей, там не було
Ні здобування, ні томління:
Години диво все дало.

В чаклунства сяйві пурпуровім
Був розкрив цвіту, розстил трав.
Птиць хори поривом чудовим
Найперший крик весли протяв.

То був розгін стопа легкої,
Пахучих далей відкриття,
І рин, нестриманий уздою,
І п'янь, що ниже всі чуття.

Літанія

Туга глибока
                                душу опала,
Знову я входжу,
                                Боже, в твій дім...

Подорож довга
                                тіло стомила,
Скрині — порожні,
                                повен лиш біль.

Губи жадібні
                                прагнуть напою;
В битві суворій
                                стерпла рука.

Дай супокою
                                кроку хисткому,
Щедрий, на голод
                                хліба вломи!

Подих ослаблий
                                сон прикликає,
Схудли долоні,
                                в'януть уста.

Влий прохолоди,
                                вистуди племінь,
Справди надію,
                                світло пошли!

Згубна пожежа
серце поймає,
В ньому не тихне
болісний крик...

Гой мої рани,
гой мою тугу!
Тоскній любові
щастя подай!

Дитинство героя

Нехтуючи гри дитинні,
Він на гори йде, самотній,
Перестрибує безодні,
Гнізда знищує орлині.

Пов'язка навколо стану,
Чоло, леготом омите, —
На звірину пожадану
Ставить він сило укрите.

Без науки чистий голос
Родить многолунні співи,
Під сопілки переливи
Має радо світлий волос.

Сплячій смерть несе потворі,
Б'ється на коні баскому
І → пригод утіха в зорі —
Зрідка їде він додому.

Купіль в струмечях студених,
Сон на соняшних ланах —
І постала мідь на членах,
Тільки сяє синь в очах.

Люди, що тепер прокльони
Шлють йому і пліч низання,
Боязкого шанування
Віддадуть колись поклони.

Він прибуде, славен ділом...
Зброй і здобичей ряхтіння
Спалить око затремтілим,
І вони без повеління

Тяжкість і покору тіл
Будуть до землі схиляти,
Ласки в Строгого благати,
З ніг йому лизати пил.

Битва

Сонцем і кров'ю п'яний,
Я вибігаю із скель
На запахуці луги:
Бог кучерявий, ясний
Піснею, кроком легким
В темній печері моїй
Тяжко зневажив мене.

Хай же спізнає він лють,
Виплід чорних глибин!
Стиском нещадним душу
Тіло рожеве його.
О, як він б'ється, дитя!
Палицю геть — і рука
Згубну мсту довершить.

Горе! Разить мене
Сяйво з його очей!
Там, де димує вогонь,
Там, у печерних боях
Натовп я повергав...
Блиск, боягузе, вгаси,
Мужність руки появи!

Горе! Тим саявом тяжким
Борються, гублять вони.
Ногу на груди мої
Ставить звитяжець — і спів
Рине з усмішливих уст...
Сонцем і кров'ю п'яний,
В смерть я безславно запов.

Ляндшафт

Чи згадуєш, любове, жовтень добрий,
Блукання наше, лісову буваль:
Базальт кори і полум'я цинобри
І шат ялинових зелен металъ.

Ми дерева вітали, тихі гості,
Грань спору милого між нас лягла,
І, притаївшись, ми впивали в рості
Про мрію спів, що плоттю не була.

Лиш смішок стрибаючий потоку
Як провідник у нетрі був для нас,
Ник він, спадав у тишину глибоку
І в ній ридальним шепотом погас.

Був чар і захват в нашім мандрюванні, —
І денний блиск і плай нас полишив —
І хлопець, що гриби збирав останні,
Крізь хаці путь валежну нам одкрив.

Тло лісу не рідло, густо злите,
Тропа ховалася в м'яких мохах,
І врешті там, де посвітлили віти,
Розкрився діл — і мрівся дальній дах.

Оббивши крайнє дерево руками,
Поклін прощальний пуці ми дали...
Нас ціль прекрасна повела лугами,
І в теплім злоті далечі пливли.

Ущелина

Там, у безодні град лункий і пружний
Криху, прадавню скелю роздробив.
Там ані камінь, ані звір потужний
Деревам сивим кореня не рив.

Що то за плями — скрізь по дну міжгір'я
Розкидані, подібні до сніжин?
То певне голуба сіріє пір'я,
Якому яструб присудив загин.

Ти вниз збігаєш? Але груди, руки
І голова твоя — що тут вони?
Що важить плач твій, трепет твій і муки
В земному надрі, в серці глибини?

Південне узбережжя: море

Забуту батьківщину з небом хмарним
Осніжена закрила дальня гать.
Лунає клич її привітом марним!
Країни див нас ваблять і манять.

Маслини лагідні і сосни мирні
В садах, понятих світлом і теплом —
Нас жде внизу на глибині сапфірній
Мандрівний човен з золотим крилом.

В повітрі фіміям троянди плине.
Сам Князь Кінця, суворий пілігрим,
Лише як приноситель благостині
Той край проходить з усміхом ясним.

Південне узбережжя: бухта

Край моря я навідую перлове
Намісто гордих міст, щоб тут чи там
Весільний стіл опорядити ново...
В поля чужинець виїде сам.

І, зупинившись на мостах знайомих,
На мудрість не багатий, лиш на сум,
Клонюсь я в чар надій, уже відомих,
І жду, і спраглих повнюсь дум.

Коли ж — на скроні цвіт, в оздобі грудь —
П'яніють пари танцем крилоногим,
Бреду я в порт за мандрівцем убогим...
Бо мука є самотня путь.

* * *

З вікон цих вечірній край
Споглядали ми колись —
Світло в них горить чуже.

З брами в'ється ще тропа,
Де любила ти стоять,
Щоб потому в доли йти.

Місяць в сяєві блідім
Воскресив твоє лице...
Я мовчу, нема тебе.

Нерухомість — тиша — тьма,
Як колись, опали дім!
Радість ти взяла в світи.

* * *

Палав всесвітній вечір... знов прийшов
Господь в багатий город, між хороми
І храми. Він, осміяний і бідний,
Розруйнувати все те мав — і відав,
Що кожен камінь, зв'язаний, впаде,
Якщо стояти має ґрунт і цілість.
Всі ті, що сперечалися, змагали
До спільного, і рухалася безліч
Рук, і лунала безліч слів поважних,
Крім Одного, кінцевого. Палав
Всесвітній вечір... навкруги були
Спів, гомін, крики, ігрища. Праворуч
Гляділи всі, ліворуч — тільки Він.

* * *

Коли, Громобоже, грозою ти хмари бичуєш
І буря твоя лиховісна стрясає твердині,
Чи пісні шукати не є старанням злочинним?
„Гарфа велична і навіть лагідна ліра
Вістять мою волю в часах, в їх злеті і спаді,
Вістять, що незмінно в зорянім ладі триває.
І слово сховай це для себе: жоден спаситель
Ні владар не прийде на землю, що з подихом першим
Не пив би повітря, де музика ллється пророча,
Колиску чию не овів би спів героїчний.”

* * *

З палань пурпурних мовив гнів небес:
„Свій зір я від народу відвернув:
Недужий дух! Мертвотний чин!
Лиш ті, що на триремах золотих
Втекли в священний край, на гарфах грають
Моїх і приношають жертви в храмах,
І, ще шукаючи доріг, у вечір
Жагучі зносять руки, — стежу я
Ще тільки кроки їх благоприхильно.
А решта вся — ніщо і ніч.”

* * *

Скарги їх, що всім владають, чую я:
„Дні скупі! Сутуга й голод навкруги!
Ви, достатки, де?”

Є комори над домами; там
І літає, і лежить зерно —
Жоден не бере...

Є в дворах льохи багаті; там
В ґрунт всякають вина дорогі —
Жоден їх не п'є...

Скрізь лежать червінці в порохах,
Краєм руб'я їх торкає люд —
Жоден їх не зрить.

* * *

Рече мені зерно з земних глибин:
„Крізь млу пробитись має кожна річ —
І на страхіття ти не шли проклін,
Не бійся, що така велика ніч:
Хто взяв тягар, той від трудів невільний...”
Вже літо бачу я — і плід наш спільний
Сміється в сонці, в сляві злотних свіч.

* * *

Раз обійшовши вогонь,
Вірним вогневі лишись!
Де б не блукав ти, коли
Поблиск доходить його,
Знай: поблизу десь мета.
Зник він — і блиміт тоді
Власний обманить тебе:
Центру згубивши закон,
Всюди розсієшся ти.

* * *

Царство Духу: відблиск царства
Мойого, господа й гай.
Кожен родиться тут ново:
Рідний край, колиски місце,
Казки визвуком стає;
Тут посланництво і милость
Рід міняє, стан і ймення,
Вам батьків немає тут...
Владарів своїх для світу
Обираю я з синів.

* * *

Над вечір наших свят гірських було це,
Коли ти пив із келеха мого.
З долини піднялись на гору ми —
І враз зеленість неба травникову
Синь просвітила, як в південних бухтах.
Чудове злотне сяйво обернуло
Доми й дерева в Селища Блаженних.
... Мить, понадчасна мить, коли стає
Духовим красвид і мрія — плоттю.
Появ нас трепет... мить найбільших щасть,
Що увінчала все земне скитання
І заздрість погасила на жаданий
Блиск боговитого в Архіпелазі.

* * *

В нові скрижалі пише стан новий:
Хай тішаться старі набутиим статком —
Їх слух не ловить дальньої грози.
Проте назвіть рабами всіх тих юних,
Що глушать душу виніженим співом
І в квітах над безоднею пустують.
Ви виплюньте гниле із уст, ви лезо
Носіть у китиці лавровій, — з Бранню
Близькою звук і крок свій узгідніть!

* * *

Орла ти маєш зір, що вгору, в сонце
Стремить, а вниз — задля удару лиш.
Походиш ти від тих, що бич і шнур
Знайшли на плоть, поступливу занадто,
Що строгістю і гнівом млявий дух
Свіжили. Так, убогий і цнотливий,
Ішов Франціск, промінням серафічним
Забарвлюючи бруд, і так Бернард
На брань острожив, щоб здобути хрест...
Тобі тісне замкнуло лоно простір,
Тобі, бійцеві стомленої церкви,
Що пізно народився, — ти ховав
Підземні ріки, неприступні їй.

* * *

Наших уст зламай печаті,
Щоб ми руни зміст розкрили
Людові, що, спраглий, жде...
„Не обманюйтесь з тупими,
Що на розкриття чигають,
Щоб зламати руни силу,
Обруднивши, закопати
І зубожіти ще тяжче —
Тільки майстер знає день.”

* * *

Слово й рада, друг і вчитель
Кинули мене в путі...
Юні крик ти вчув, обстатель
Цінностей моїх ти став,
Поки я в зростанні ніжнім
Не зміцнився для боїв.
Тим тобі я присвятився:
Шли мене в усі краї,
Недруга твого уб'ю я —
Кров мою візьми в свій чин.

* * *

Моє добро ти власним називаєш,
Проте нічого ще ти не назвав!
Співвласнику моїх годин, про просьби
Твої я думаю, як про наказ.
Я щит для тебе, щоб удар прийняти,
Тобі призначений, ручитись маю
Я при твоїх нестатках, припадають
Мені всі тягарі, яких не взяв ти
Як заважкі — і сльози всі, якими,
Хоч маєш плакати, не плачеш ти.

* * *

Сміх чуд яких сміється в ранку, ніби
Це перший день землі? Приносить вітер
Спів подиву про новопрокид світу;
Змівся обрис гір старих, і квіти
Колишуться, немов в садах дитинства...
Ріка скропила берег і сріблом
Тремтячим змила порохи років,
Всетвір поймає трепет благодаті,
І кожному прохожому чоло
Неусвідомлена скрашає велич.
Широке світло ллється над землею.
О, благо всім, що йдуть в його промінні!

* * *

В отчизну я прибув: мене вітав
Квіток наплив нечуваний... в гаю
І в полі билось серце сплячих сил;
Я бачив гору і ріку, і край
У вроді заворожливій, і вас,
Брати, майбутні спадкоємці сонця,
І мрю в вашім оці боязкім —
Ще стануть кров'ю мислі ваших прагнень...
В дрімоту клониться мій день стражденний,
Але обітниця Небесних вийде
На благо для побожного, що він
Не сміє бути і ходити в Царстві:
Могилою героя стану я
І ґрунтом, що довершеність йому
Наблизять вірно парости святі:
То з ними прийде другий вік, любов
Родила світ, любов його відродить.
Я диктум дав, накреслилося коло...
По мене пітьма ще не надбіжить,
Як видивом високим піднесусь я:
Стопою легкою по любій ниві
Перейде в сяєві видимий Бог.

* * *

Що за сміливий крок
Пливе крізь царство німе
Казкового саду предкині?

Що за зови жене
Ловець через срібний ріг
В дрімаючу пушу легенди?

Що за подих легкий
Горнеться тайно душі
Недавно минулого смутку?

Останній з вірних

Живе Один по той бік меж —
І рідний край мені пустий,
Мов заможанин, вдома я:
Король мій — у вигнанні.

Чужими святами свій вік
Я не лічу — і жду всякчас,
Взимі і вліті: о, коли
Король мене покличе...

А як не верне він назад,
Мене не прийме, як слугу —
Тоді для мене вся мета:
Умерти з сувереном!

* * *

В тишу тишин
Задуманих днів
Вникає нараз
Погляд незнаних жахів —
І певну душу гнітить.

Так на горі
Дуб міцний
Гордо росте —
А буря вкінці примчить
І низько схилить його;

Так океан
Криком різким,
Диким стрибком
Вдаряє в мушлю пусту,
Забуту від давніх літ.

Людина і друд

Людина: Потоку ложе водоспад замкнув —
Але хто звів ногу волосасту
На мох по скелі, ситий і каплющий?
В кущастих кучерях чаює ріг...
Не раз я полював в лісистих горах,
Проте такого не здивав... Не рушся!
Я заступаю путь. Не крий нічого!
В воді прозорій — ратиця кози.

Друд: Ні ти, ні я не будем раді стрічі.

Людина: Я чув про люд, споріднений тобі,
З казок — але не знав, що нині ще
Живуть гідкі потвори без потреби.

Друд: Коли останнього ти проженеш
Із племені мого, тропити будеш
Даремне ти шляхетну дичину,
Черв і гризун тобі на лов липатся.
А як в останню нетрю ти промкнешся,
То, відай, найконечніше для тебе
Усохне незабаром: джерело.

Людина: Ти вчиш мене — безмірно нижчий? Дух наш
Дракона, гідру, велета здолав
І викорчував праліс неродючий;
Буяє поле, де були болота,
Сумирний скот пасеться в травах пишних,
Оселі квітнуть і ясні садове
І лісу вдосталь оленям і ланям.

Скарби ми підняли з землі і моря,
Про подвиг наш співає камінь небу...
Що хочеш ти, останку пущ понурих?
Ступає вслід за нами лад і світло.

Друд:

Лише людина ти... твоя де мудрість
Кінчається, там нашої початок.
* Ти можеш бачити лише поріг,
Де вже дознав ти кари за переступ.
Коли твій спіє хліб, росте худоба
І дерева святі приносять грона,
Ти мариш — тільки твій створив це хист.
Земля, що дише в праночі глухій,
Повік для тебе не зотліє, будши
Пов'язана в собі — і розпадеться,
Як випаде єдина ланка з кола.
Твоє владарство тільки впору добре.
Але відходь, спіши! Ти друда бачив.
Свого найгіршого не знаєш ти:
Коли твій ум, що не без сили, в хмарах
Заплутається і лучбу порве
Твариною і брилою, — ніколи
Утіху й нехить, поваб і байдужість,
Пил і проміння, смерть і виникання
В потоці явищ він не розгадає.

Людина: Хто так сказав тобі? Богів турба то.

Друд: Про них не мовимо ніколи ми.
То ви, безумці, твердите — вони
Допомагають вам. Безпосередньо
Боги до вас ніколи не зближались.
Ти постаєш, конаєш ти — і все ж
Чий твір єси, ніколи не збагнеш ти.

Людина: Небавом буде край твоєї сваволі.

Друд: Небавом ти позвеш, кого зневажив.

Людина: Чудище з косим ротом! Черезлад
Близька твоя почварність нашій, людській —
Інакше смерть послав би я тобі.

Друд: Незнаний стид тварині, дяка — людям.
Всім вашим хистом не спізнати вам
Своє найбільше благо. Але ми —
Ми тихо служимо. Проте послухай:
Нас нищачи, ви нищите себе.
Де наш косом черкнеться, там удій,
Де наш копит не б'є, там трав нема.
Коли б лиш твій при праці дух творив,
Все зруйнував би ваш удар, заник би
Ваш гай і лан спустошило гниття...
Єдино чарами стоїть життя.

Пожежа храму

Пресвітери: найстарший, перший, другий, третій; четвертий і п'ятий як вісники.

Найстарший пресвітер:

Як жити, бачивши: де город наш
До валу наближається, вони
Каміння рвуть і трави сіють.

Пресвітер перший:

Згадка
Мені встає, як літ тому дванадцять,
В час недороду чорного, король —
Старий, безумний — перейшов сади,
Схилився над землею і перстами
Своїми білими втикав коріння
В засохлий ґрунт.

Пресвітер другий:

Все падає і никне,
Відколи сталась на Червонім Полі
Та нещаслива битва і поліг,
Тікаючи, володар наш і вождь,
Відколи гунів бачимо на очі
Ми в стінах наших і поставив він
У замку трон.

Пресвітер перший:

Що роки будували,
Він в день один руйнує.

Пресвітер третій:

Але орди
Тримає в послузі, і люд тупий
Уже вдоволений.

Пресвітер перший:

До батога
Люд горнеться, як має скудну пашу
І сміє бачити бездолля вищих...

Пресвітер другий:

А шляхта мислить: він — неперодоланий.

Пресвітер третій:

І справедливим теж його вважають.

Найстарший пресвітер:

Бо для ненависти холоден він.

Пресвітер перший:

Мужам торгівлі, що допоминались
У нього зменшення сутужних даней,
Бо їх руїна жде, він ознаймив:
„Хто під моєю владою не може
Прожити, той умерти мусить“.

Пресвітер другий:

Скарги
Прохальниці йому зложили слізні,
Що покорму бракує немовлятам.
Він мовив: „Тій жоні, що розредилась
На бруку, ліпше задушити наплід“.

Пресвітер перший:

А як відкинув він благання наші
Про захист для святині! Однозгідну
Він має думку з натовпом отрутих
Ревнителів, що завжди зневажали
Державу та закон і доступились
Прихильности його низької крихти:
„Зцілити край гниючий вам несила.
Що книги, неспроможні вас підняти,
І що боги, невіддані допомогти!
Від мотлоху звільняю вас, невдячних”.

Пресвітер третій:

Шорстке він має слово, без оздоб
І нашого печать йому чужа.
Воно німить — і б'є немов церун.

Пресвітер перший:

Ім'я його не знане, ні літа,
Він ходить з невідсуненим шоломом,
Овіяний потугою; проте
Є невибагливий, немов жебрак.
Тут для своїх звичайний він лише
Товариш бойовий, а там вони,
Немов раби, скоряються йому.

Пресвітер третій:

До лестощів не клонить ухо він.

Пресвітер перший:

До брили дикої — його молитва.

Пресвітер другий:

Юнацькі має щоким він і зріст,
Проте уста і чоло — поза віком.

Пресвітер перший:

„Велителем” зовуть його війська,
А мати — „сином”; друг, коли без свідків,
Коротким іменем, немов би „йлі”!
Бич Божий — іменує він себе.

Пресвітер третій:

Вкрай затверділий і понурий став він
По смерті Клелія.

Пресвітер перший:

Найкращий воїн
І помагач в усіх боях, сповірник
Його єдиний, дав себе впіймати
На злото і волосся шовкокудре
Донь наших — і на раді опукав
Володаря свого. Помітив той
І троє днів мовчав, потому мовив:
„Твій біль — спокута замала. Бо мій
Над кожно міру більший. Спогадай
Щонайпишніший вечір битов наших;
Змагались ми обидва за вінок
І склали присягу — вволити волю
Взаємне, без уваги ні на що.
Давно я виконав твою. Тепер
Мою ти вислухай: суди себе,
Щоб я тебе не мав судити”. — Руку

Поцілував своєму кату Клелій
І тут же впав на власний меч.

Пресвітер другий:

Проте

Ярмо здавалось легшим, як стара
З шуліки оком і устами мужа
Стояла при його престолі... Він
У скит в лісах її заслав — щоправда,
При почестях і їй потіху давши,
Що буде завжди поблизу її.

Пресвітер перший:

На мову супротивну, що вона
Була йому порадником і другом
Від років наймолодших, він одрік:
„В часи походу й шатер сміє мати
Жона свій голос... а в палатах владі
Є смерть вона”. — Говорять, при прощанні
Вона його спиталась оханути:
„Ще на груді моїй лежав ти. В горах
Засніжених тікали з Фріксом ми
Від дядька твогого слідців... Напала
Нас вовча пара. Одного забив
Той вірний і боровся тяжко з другим.
Тебе поклала я на розпростертий,
Ще теплий труп і кинулась на поміч...
Так разом з молоком ти пив і кров.
З тісного долу, де мені зростав ти,
Годинами тебе на шпиль несла я,

Щоб сонце бачив ти. Тому промінню
Свої завдячуєш ти міць і щастя”.
Він мовив: „Мати, скільки ви шукали
Мені давніше блага, стільки нині
Ви волите загибелі моєї” —
І слова не змінив.

Пресвітер другий:

Чи він людина?

Найстарший пресвітер:

Про уділ мовимо Чужих. Тим часом
Вершиться наш. Над цим величним домом,
Цим найдорожчим заповітом предків,
З скрижалями, колонами святими
І письменами, що при нім жили ми
Як сторожі, — над ним нависла тяжко
Загроза зруйнування. Жертви всі,
Приписані звичаєм, ми вчинили
І вичерпали силу власну... Вічні
Рядителі нехай ласкаві будуть!

Пресвітер другий:

Князівна юна, що носити б мала
Законно скіптер, задля нас пішла
Великодушно в якнайтяжчу путь
І нині — в нього. Може, зворушити
Вона його здоліє.

Пресвітер перший:

Як багато
Честь, добра, тіло віддали б за покив

Її уваги, а тепер в порогах
У ворога стоїть вона прохально.

Найстарший пресвітер:

Боги, що тут єсте, її обстаньте!
Наблизилася нам рішальна мить.

Пресвітер четвертий (входячи):

Вість подаю: звучанням труб прийняв
Її, мов королеву, він, до трону
Просив і про хотіння запитав.
Вона проречисто сказала те,
Що мовило чуття і що самі ви
Їй положили в мислі... що помножить
Свою він славу, ставши охоронцем
Чудес великокрасної будови.
Він повторив те саме, з чим колись
Нас відпустив. Її говорить почит:
Залив йому лице жакливий блиск.
„Я посланий, щоб сталлю й смолоскипом
Гарт вам подати, не м'якшити вас.
Не знаєте, де ваша користь. Вам,
Змарчілі, силоміць я заберу,
Що послабляє вас, коли самі ви
Його не зречетесь. Так хоче право”.
З сльозою стриманою, що найтвердші
Могла б серця розчулити, і з любим
Тим усміхом, що він збудив би трепет
І в сивих, ще раз почала вона:
„Як, Владарю, з тобою сперечатись

Про право маю я! Але величність
Небесний посідає дар, коли
Все інше марним показалось: милость".
Одну коротку мить баривсь він,
Спинивши око варвара на ній
Ціотливо-ясне — і сказав: „Годиться
Величності вдіяти ласку завжди
Для слабости, одначе в жаден час
На шкоду розумові. Так є тут.
Чи стану вам прихильний за платню?
Те, що сьогодні клонить, завтра ломить".
Під поглядом його спустила вії
Вона і, сповнена глибоким болем,
Похитуючись, вийшла із палат.
А ледве повернувшись додому,
Скарб неоцінений, вона з своїми,
Їй відданими подругами разом
Лишила самохіть збіднілий світ...

Найстарший пресвітер:

Відколи Незбагненні і Грізні
Забули нас, притечичем єдиним
Нам зоставалась ти. Міцні були ми
В біді лише тобою... і тепер,
Коли не п'єш повітря спільне з нами,
Надії нашій край!.. Памфіліє,
Ти, найдобріший в народі нашім
І найповніший квіте! Очищаю
На вислухання всім тебе від чутки
Гидкої, ніби ти його кохала.

Твоє високе серце не знесло,
Що неприховані побачив Гун твої
Мольбу і плач.

Пресвітери:

Вона нам показала,
Що ми чинити маємо.

Пресвітер п'ятий (входячи):

Рятуйтеся!
Дим проникає, з чотирьох кінців
Б'є вгору полум'я.

Пресвітери:

Наш храм горить.

Найстарший пресвітер:

Наш храм горить. Пів тисячі років
Перейде перше, ніж воскресне він.

ПРО АВТОРА

Стефан Георге (1868 — 1933) поділяє з Р. М. Рільке звання корифея в німецькій поезії кінця минулого і перших десятиріч нашого століття. Його творчість пливла в основному річищем символізму; але не чужими лишилися для С. Георге також чари класицистичного стилю, мистецьки досконалим свідомством чого є зокрема його „Книга пісень пастуших і прославних” і „Оди декотрим юним мужам і жонам цього часу”.

Поетичний виклад С. Георге органічно цурається естрадности, реторики, романтичної хаотичності, сентиментальності і прозаїчності. Але сконстатувати відсутність цих рис, ворожих зрештою кожній справжній поезії, було б замалою похвалою творчій манірі С. Георге. Свою славу майстра він завдячує найстрогішому доборові слова і функційній доцільності та виправданості його вживання, композиційній чіткості та сконцентрованості викладу і тому безпомилковому, аристократичному почуттю міри, з яким можна тільки народитись.

*Ідеалістично-релігійні складники в творчості С. Георге і їх гармонійне поєднання з згаданими складниками формально-мистецькими дають право назвати С. Георге по-античному *vates* — поетом-прозорливцем і провісником, який в найбільших піднесеннях своїх пізнавальних зусиль пов'язується*

з вищими духовими центрами. Так відчував і усвідомлював свою роль і сам Георге. В однім із його віршів Громобог звертається до поета з такими словами:

*Гарфа велична і навіть лалідна ліра
Вістять мою волю в часах, в із злеті і спаді,
Вістять, що незмінно в зорянім ладі триває.*

Основні тези філософії С. Георге або збігаються з класичними, так би мовити, позиціями ідеалізму (напр., його теза про об'єктивне існування краси), або є спільні з величинами тієї чи іншої відміни ідеалізму (напр., його теза про тотожність плоті і духу). Але для нас важливішим є не зайнятися генезою складників світогляду С. Георге, а підкреслити той факт, що ідеалістична філософія і її спасенні формули знову зазвучали у фатальному під поглядом духовості житті Європи за першої третини ХХ віку. С. Георге чітко усвідомлював визначальну роль ідейних комплексів для конкретної історії людства, і йому було ясно, що наявні за його часу світогляди — як пануючі, так і змагаючі до панування — кинуть європейські народи в гесну нещастя і катастроф.

Серед інших ідеологем С. Георге заслуговує на згадку енергійне заперечення ним антропоцентризму, яке знайшло свій вислів у драматичній сцені „Людина і друд”. Контакт з вищою сферою світової духовості, постаючи в наслідок внутрішнього об'явлення, є засновком кожної релігійно-філософ-

ської системи пізнання світу, і цей контакт принципово виключає антропоцентричні тенденції. У вірші С. Георге „Раз обійшовши вогонь” знаходимо чітке твердження, що при занепаді переживання цього зв'язку „власний блиміт” обманює пізнавця.

Ще більше характеристичною рисою філософії С. Георге є те, що їй цілковито чужий аскетизм. Вона приймає світ, вона активна і вольова; свідомо згубної ролі пануючих ідеологій, вона проголошує їм беззастережну війну.

Факт популярності пересічних, вульгарних і онтологічно фальшивих ментальностей („Ein wissen gleich für alle heisst betrug” — сказав С. Георге) стоїть у безпосередній і неминучій залежності від низького рівня духовості великої частини людей — і, на нашу думку, є багато підстав твердити про принципову неповноцінність структури людини, як однієї з форм світового буття. Так чи інакше, але С. Георге виразно усвідомлював, що ґрунт для ширшого розповсюдження його учення є невідготований і що воно має обмежитися вузькою громадою його однодумців. І одночасно з закликами до боротьби і подвигу чуємо з уст С. Георге, що година для прилюдного проголошення „руни” ще не наспіла. В передмові до найбільш доктринарної своєї книги „Зоря Союзу” (1914) він говорить, що публікація цієї збірки, „задуманої для друзів тіснішого кола”, була продиктована бажанням у найпевніший спосіб зберегти раз написане (отже — не ба-

жанням популяризації її ідей)... В ученні С. Георге есо́теризм виразно горував над ексо́теризмом.

Перша світова війна була для Георге гірким потвердженням його песимістичних прогноз. В повоєнних обставинах він вичуває наближення нових катастроф, які мають поставити під загрозу дальше існування європейської культури і всіх її цінностей. Виявом цих почувань і мислей є його шедевр — драматична сцена „Пожежа храму”.

С. Георге помер 1933 року, тобто за кілька років перед другою світовою війною. Після всього пережитого ми належно усвідомлюємо мавстатичність ролі С. Георге як одного з великих Остерігачів. І якщо після грізних катаклізмів, якими вагітне наше майбутнє, людство спроможеться бодай якоюсь мірою піднести рівень свого дузового і морального буття, то воно спроможеться також і на те почуття, наявність якого у наземних так категорично заперечує друд — на почуття подяки до того, хто в при́мерках всесвітнього вечора прийшов до людей „с дарами выспренних уроков”.

М. Орест

З М І С Т :

З „Книги пісень пастуших і прославних”

Роковини	стор. 5
День жеребу	" 6
День пастуха	" 7
Діялог в очеретах	" 8
Володар острова	" 9
Відхід первістків	" 10
Борець	" 11
Гарфяр	" 12
Ерінна	" 13
Кінець переможця	" 14

З циклу: Оди декотрим юним мужам і жонам цього часу

До Фаона	стор. 15
До Дамона	" 16
До Антіноя	" 17
До Котігто	" 18
До Люцілли	" 19
До Аполлонії	" 20

З „Книги сказань і пісень”

Юний дивився князь	стор. 21
Чин	" 22
Скитальна рать	" 23

З „Книги висячих садів”

Я входжу як новак	стор. 25
-----------------------------	----------

З книги: *Рік душі*

Устам чи треба	"	26
Місце, де втіхи тортурні	"	27
Кукіль минайте	"	28
Хвала гаям	"	29
Вечір, лагідний владар	"	30
Вчите ви	"	31
А. Г.	"	32

З книги: *Килим життя*

Учень	стор.	33
Килим	"	34
Гроза	"	35

З книги: *Пісні про мрію і смерть*

Пісня денна	стор.	36
-----------------------	-------	----

З книги: *Сьомий перстень*

Там не було могил	стор.	37
Літанія	"	38
Дитинство героя	"	40
Битва	"	42
Ляндшафт	"	44
Ущелина	"	46
Південне узбережжя: море	"	47
Південне узбережжя: бухта	"	48
З вікон цих	"	49

З книги: *Зоря Союзу*

Палав всевітній вечір	стор.	50
Коли, Громобоже	"	51
З палаць пурпурних	"	52

Скарги їх	"	53
Рече мені зерно	"	54
Раз обійшовши вогонь	"	55
Царство Духу	"	56
Над вечір наших свят	"	57
В нові скрижалі	"	58
Орла ти маєш зір	"	59
Наших уст зламай печаті	"	60
Слово й рада	"	61
Мое добро	"	62
Сміх чуд яких	"	63

З книги: *Нове Царство*

В отчизну я прибув	стор.	64
Що за сміливий крок	"	65
Останній з вірних	"	66
В тишу тишин	"	67
Людина і друд	"	68
Пожежа храму	"	71
Про автора	стор.	81

Приданий книзі фотопортрет С. Георге датується приблизно 1928 роком. Оригінальний негатив належить до фототеки пані Гільсдорф, а фотопортрет виготовлено з копії оригінального негатива, яка зберігається в приватному архіві І. Костецького.

Вихід цієї книги уможливили матеріяльні засоби, що їх уділив ФІФ (The Fond for the Intellectual Freedom) в особі пані А. Matson, адміністратора фонду в Мюнхені, а також пожертви, що їх склали: пані Т. Кривулич-Дереш, п. п. І. Гурін, Я. Гурський, В. Дніпровий, О. Ізарський, І. Костецький, В. Кривулич, Ф. Кропив'янський, С. Ледянський, Л. Лиман, Д. Нитченко, П. Одарченко, О. Повстенко, П. Роєнко, Г. Сенько.

Маю за приємний обов'язок висловити названим особам свою глибоку подяку.

М. Орест

Книги М. Ореста:

Луни літ. Львів, 1944

Душа і доля. Авґсбург, 1946

Держава слова. Філядельфія, 1952

Гість і господа. Філядельфія, 1952

